

Список використаних джерел

1. *Махлун Ф.* Производство и распространение знаний в США / Ф. Махлун – М. : Прогресс, 1966. – 462 с.
2. *Chen D. H.C.; Dahlman C. J.* The knowledge economy, the KAM methodology and World Bank operations. – Washington, DC: WorldBank, 2006. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/695211468153873436/The-knowledge-economy-the-KAM-methodology-and-World-Bank-operations>
3. *Геєць В.М., Семиноженко В.П., Кваснюк Б.С.* Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України: В 3 т. / За ред. В.М. Геєця, В.П. Семиноженка, Б.С. Кваснюка – К.: Фенікс, 2007. – Т. 1. – 544 с.
4. *Федулова Л.І.* Економіка знань: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.І. Федулова. – К., 2009. – 600 с.
5. *Schultz T.* Capital Formation by Education / Theodore Schultz // Journal of Political Economy. – 1960. – № 6. – P. 571 – 583. DOI: 10.1086/258393.
6. *Kendrick J.* The Formation and Stocks of Total Capital / J.Kendrick–N.Y., NBER, 1976. – 241 p. URL: <http://www.nber.org/books/kend76-1>
7. *The Well-being of Nations: The Role of Human and Social Capital / OECD.* – P., OECD, 2001. – 118 p. URL: <http://www.oecd.org/site/worldforum/33703702.pdf>

Сохацька Г.В.

к.е.н., доцент,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ДИФУЗИЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ У СУЧАСНОМУ КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Зміни у глобальному економічному просторі, що відбуваються у суспільному житті, мають тісний зв'язок з процесами генерації та розповсюдження інновацій. Швидкість і масштаби розповсюдження нових ідей, підходів і методів управління визначають стійкість економічного суб'єкту та його конкурентоспроможність. Особливу значущість має впровадження нововведень в освітньому просторі, оскільки саме вища школа виступає однією з рушійних сил перетворення суспільства. Отже, важливо визначити конкурентні умови, в яких ці процеси будуть більш ефективними.

Вперше просторову дифузію інновацій було розглянуто Т. Хагерстрандом [1], який довів залежність темпів соціально-економічного розвитку суспільства від виникнення та розповсюдження нововве-

день. Ця теорія отримала подальший розвиток у працях Е. Роджерса [2], який визначив, що процес дифузії має хвильовий характер і залежить від параметрів часу, відстані від джерела інновації, а також характеру комунікативних зв'язків між різними категоріями суспільства. С. Земцов [3] зазначає, що процес дифузії тісно пов'язаний з концентрацією новаторів у певному кластері завдяки посиленню комунікацій.

Сучасний ринок вищої освіти має певні особливості, які пов'язані з нематеріальною природою освітнього продукту. Саме в науковому середовищі створюється інтелектуальний продукт найвищого ступеню новизни, наукові школи стають осередками інновацій, джерелом дифузії. Висока конкуренція сприяє прискоренню цих процесів, а інформаційна відкритість наукових досліджень стає запорукою ефективності. В таких умовах вітчизняні вищі стикаються з необхідністю впровадження змін, реформування з метою гармонізації зі міжнародними освітніми системами.

Питання розбудови вітчизняної вищої освіти останнім часом приділяється все більше уваги не тільки серед провідних науковців, але і з боку органів державної влади. Високий науково-освітній рівень суспільства в сучасному світі стає не тільки конкурентною перевагою, а й запорукою безпеки держави. Зокрема, в доповіді Національного інституту стратегічних досліджень України [4] зазначається необхідність розвитку наукового потенціалу країни, подолання розриву між наукою та освітою, створення освітньо-дослідницьких центрів, формування зв'язку між освітою, наукою та прикладними інноваціями. Такий підхід, безумовно, сприятиме прискоренню процесу дифузії інновацій як в освітній, так і в технологічній сфері.

Але реалізація запропонованих заходів залежить від багатьох чинників, та насамперед, від створення сприятливих умов впровадження. До внутрішніх умов можна віднести такі:

- концепція управління навчальним закладом, заснована на принципах відкритості, прозорості і гнучкості;
- автономна система управління, зорієнтована на якість результатів;
- високий рівень інформатизації та автоматизації управління;
- висока професійна компетентність працівників;
- система мотивації працівників до науково-дослідницької діяльності.

Найбільш значущими серед зовнішніх умов можна зазначити:

- рівні конкурентні умови для всіх гравців освітнього ринку;
- можливість диверсифікації джерел фінансування освітньої діяльності;
- академічна мобільність;
- інтеграція із суб'єктами ринку праці, науково-дослідницькими установами.

Засобами підвищення конкурентоспроможності вищої освіти шляхом прискорення дифузії освітніх інновацій є:

- створення ефективно діючої системи спадкоємності серед науково-педагогічних кадрів шляхом впровадження програм спеціалізованої педагогічної освіти для викладачів різних наукових галузей;
- реалізація спільних освітніх проєктів, організація обміну практичним досвідом викладання в інтерактивному форматі;
- активне використання неформальних каналів просування інноваційного освітнього продукту;
- інтеграція освітніх закладів з іншими гравцями ринку;
- впровадження ефективної системи зворотного зв'язку зі всіма стейкхолдерами освітнього процесу;
- чітка орієнтація на потреби ринку праці при середньостроковому та перспективному плануванні;
- диференціація та адаптивність навчального процесу до індивідуальних потреб вузьких сегментів споживачів освітніх послуг;
- формалізація та узагальнення освітніх інновацій, створення дидактичного інструментарію.

При наявності зазначених умов освітньо-наукова діяльність навчальних закладів має отримати такі конкурентні переваги, що дозволять вивести вітчизняну науку на гідний міжнародний рівень. Прискорення дифузії освітніх інновацій сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних вищів, зміцненню їх статусу у міжнародному науковому співтоваристві, а відповідно і економічному розвитку країни.

Список використаних джерел

1. *Hagerstrand T.* InnovationDiffusionas a SpatialProcess. – Chicago, 1967.
2. *Rogers E.* DiffusionofInnovations (5th ed.). – NewYork: FreePress, 2002.
3. *Земцов С. П.* Оценка скорости диффузии инноваций и инновативности регионов России // Модернизация экономики и общества: тез. докл. XV междунар. науч. конф., г.Москва. – 2014.

4. Пріоритети української освітньої політики в умовах міжнародної науково-технічної кооперації. Аналітична записка // Національний інститут стратегічних досліджень. — [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1411/>

Забузова О. В.

Національний університет
«Києво-Могилянська академія», м. Київ

ВИЩА ОСВІТА: КІЛЬКІСНІ ЗМІНИ У ПОШУКАХ ЯКОСТІ

Суспільство, в якому ми живемо, має значну кількість знань і уявлень про світ. Нові покоління мають їх опанувати, перш ніж стануть повноцінними членами людської спільноти, і це вимагає все більше часу та ресурсів, а тим часом масив інформації збільшується у геометричній прогресії, і «навчання протягом життя» стає умовою якщо не самого життя, то, принаймні, життя більш повноцінного у плані професійної та соціальної реалізації як кожної людини, так і суспільства й держави в цілому.

Втім, між освітньою та виробничо-професійною сферами завжди йде певна боротьба, яка загострюється в умовах кризи. Науковці й освітяни вимагають кращого забезпечення роботи та життя, держава намагається зменшити видатки на соціальні сфери, в числі яких – освіта і наука. Аргументи обох сторін мають місце, а від того, як вирішується ця суперечка на кожному конкретному етапі залежить, без усілякого перебільшення, доля держави. Але витрати на освіту та науку деякі фахівці (особливо, молоді) вважають непомірними та пропонують урізати [1].

Насправді, скорочення освітньої та наукової сфер відбувалось у всі роки існування незалежної української держави. З 1991 року кількість студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації (з 2016 року – коледжі, технікуми, училища) зменшилась у 3,4 разу, учнів ПТУ – удвічі. Хоч кількість студентів ВНЗ III-IV рівнів акредитації і зростала, але від своєї максимальної кількості у 2007 році вже скоротилась на третину. Кількість аспірантів, примножившись втричі до 2010 року, відтоді вже скоротилась на чверть, і лише кількість докторантів, також потроївшись, тримається сталою [2].